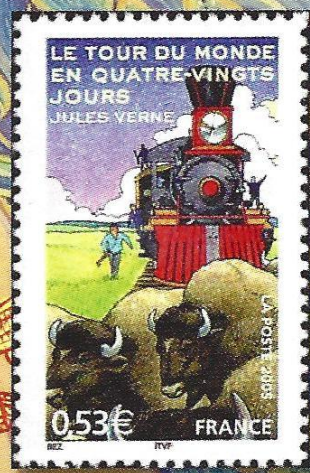

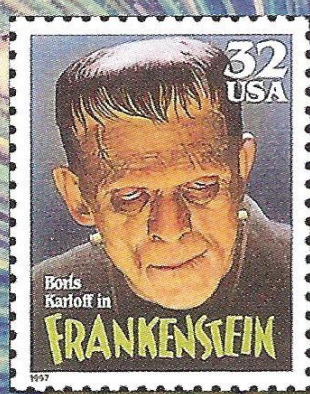
נושאון
 בסאון אוכלית
 אגודה ישראלית לבולאות תמאטית
 25

ינואר מרץ 2016 ■ מס' 116 שנה 25

דמיון או מציאות?

נושאון - ביטאון איל"ת - אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

עורך: יורם לוביאניקר עורך משנה: לורנס פישר

עורך גרפי: הדי אור

דוא"ל: noson.ed@gmail.com

בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506

Nos'on ISSN 0792-6448

תוכן העניינים:

דבר העורך	עמ' 2
מעשה שטן	עמ' 3
ז'ול ורן: מדע בדיוני, פנטסיה והרפתקאות	עמ' 7
יצורים מיתולוגיים בתרבויות המזרח הרחוק	עמ' 12
יש לי חלום	עמ' 17
אתר האינטרנט של איל"ת	עמ' 23
סיפורי מעטפות	עמ' 25
הגדרה קולעת בול	עמ' 27
הכה את המומחה	עמ' 28
רשימת חברי איל"ת	עמ' 29
מכתבים למערכת	עמ' 32
דרל קיבל	
גדעון רענן	
ד"ר אלי מועלם	
לורנס פישר	
רן ברש	
ד"ר יהושע מגר	

ועד האגודה והפעילים:

יו"ר - יצחק ברק (השחר 34, ראשון לציון 75261, 054-5314568)
סגן יו"ר - מנחם לדור (ת.ד. 340, הר אדר 90836, 054-4825007)
מזכיר - יורם לוביאניקר (בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506, 054-5402723)
גזבר - שלמה וורגן (ת.ד. 2561, ראשון לציון 75124, 054-6855951)
חבר ועד - ד"ר יהושע מגר (מעלה גיא אוני 228, ראש פינה 12000, 052-8802725)
חבר ועד - לורנס פישר (054-7799297)
ועדת ביקורת - יוחנן מי-רז (יו"ר), אריה לביא, פאולו דואק.
עורכי נושאון - יורם לוביאניקר, לורנס פישר

שירותים לחברים: נושאון - ארבע פעמים בשנה, נושאונט - ארבע פעמים בשנה, נושאונצ'יק - 12 פעמים בשנה, מכירות פומביות, שירותי ספריה תימאטית, מפגשים, סמינרים והרצאות, צוות מומחים, "שבל" (ביטאון התאחדות בולאי ישראל).

דמי חבר (2016): מבוגר - 160 ₪, נוער - 80 ₪.

תאריך אחרון למשלוח חומר לחוברת הבאה: 15.3.2016

דבר העורך

שלום לכם,

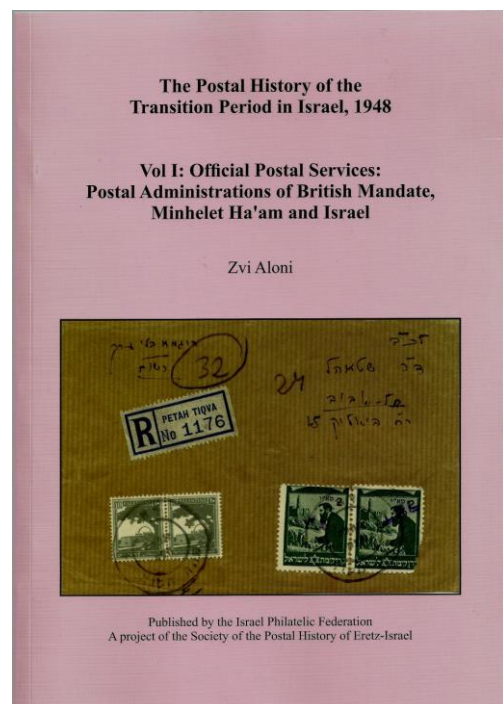
הגליון מוקדש הפעם לעולם הדמיון, המתערבב לעיתים עם המציאות. האם השטן הוא פרי הדמיון או שהוא אמיתי וממשי? אם תשאלו את **דרל קיבל**, אספן אוסטרלי ומציג בכיר בזירה הבינלאומית, השטן הוא אמיתי, והנטייה לחשוב שהוא דמיוני היא מעשה שטן שנועד לבלבל אותנו. בעלי חיים מיתולוגיים הם ללא ספק דימויים, אך במאמרו של **ד"ר אלי מועלם** תוכלו לראות כי הם באים לידי ביטוי ממשי בתרבויות המזרח הרחוק, ומשפיעים על חיי המאמינים גם כיום. המאמר של **גידי רענן** מוקדש לסופר הצרפתי **ז'ול ורן**, שספרי ההרפתקאות המשובחים שלו היו מראשוני הזרם של מדע בדיוני. רבים מהרעיונות וההמצאות המוזכרים בספרים אלו התממשו במהלך מאה וחמישים השנה שחלפו מאז נכתבו. לבסוף מאמרו של **לורנס פישר** מוקדש לחולם אחר אשר חזונו התגשם – **תיאודור הרצל**.

ואם כבר עסקין בחלומות שהתגשמו, הרי שלאיל"ת יש מעתה אתר אינטרנט. מזה שנים שאנו משוועים לאתר כזה, והנה חברנו **רן ברש** גילה התנדבות מבורכת ונרתם למשימה. אנא קראו את הסבריו של רן על האתר (עמוד 23), בקרו בו בכתובת הזמנית <http://ranb2000.wix.com/ayelet> ומסרו לרן את הערותיכם. בכל מקרה אנו, בשם כל חברי האגודה, רוצים להודות לרן על היוזמה ועל המאמץ הרב.

המפגש הקרוב של איל"ת יתקיים ביום חמישי ה-7 בינואר במוזיאון ארץ ישראל ברמת אביב. כרגיל, נפגש בשעה 17:00, ונשמע הרצאה בנושא בולאות. הדובר הפעם יהיה חברנו **ד"ר יוסף ואלך**, אשר יספר על הפלישה המצרית לארץ ישראל בראי הבולאות. בהזדמנות זו אנו רוצים לברך את יוסי, אשר ביום הבולאות האחרון נבחר כ"בולאי השנה" בזכות מחקריו הבולאיים הרבים, בפרט בתחום תולדות הדואר באיזור יהודה ושומרון לפני, במהלך ואחרי השליטה הישראלית בהם.

ואם כבר הזכרנו את יום הבולאות, הרי שבאותו יום יצא לאור חלק נוסף בסדרת הספרים של האגודה לתולדות הדואר על תקופת המעבר בשנת 1948. החלק הנוכחי מוקדש לדואר מנהלת העם, וכתב אותו **צבי אלוני**. אנו ממליצים לכל חברי איל"ת לרכוש את הספר בהתאחדות בולאי ישראל (במחיר מופחת של 220 שקל), ולהכיר טוב יותר תקופה חשובה ומרתקת בתולדות עמנו בכלל ובתולדות הדואר בארץ בפרט.

יורם ולורנס

מעשה שטן דרל קיבל

דמותו של השטן – או בשמותיו האחרים: השד, **לוציפר**, **הלל בן שחר** - מהווה חלק מהתרבות הפופולארית שלנו בעבר ובהווה. מי לא נתקל בו בספרו של **דנטה אליגיירי** "הקומדיה האלוהית" (1321) או באפוס המופתי של **ג'ון מילטון** "גן העדן האבוד" משנת 1667? במאה ה-19 היה השטן אורח קבוע על הבמות של אירופה במסגרת האופרה פאוסט של **שארל גונו**, בה הוא נודע בשם **מפיסטופלס**. ואילו בימינו אנו הוא זכה להופיע על מסך הקולנוע ב"פרקליט השטן" (בארץ הופץ הסרט תחת השם "מלכודת לפרקליט"). מדוע אנחנו כה נמשכים לדמותו של השטן, ומה פשר ריבוי השמות שלו? הייתכן כי השטן האמיתי מעוניין לחדור לתרבות הפופולארית כדי שאנו ניפול בפח ונראה בו דמות מיתולוגית בלבד?

מפיסטופלס ופאוסט - הגהת מטבעת משנת 1969 עם חתימת האמן.

דמותו של השטן בתרבות הפופולארית לאורך מאות השנה האחרונות עוצבה, במידה רבה, על ידי האפיפיור **גרגוריוס הראשון** במאה השישית. בכתביו יצר אפיפיור זה דמות המשלבת את הצבע השחור האופייני לאל הרומאי סטורן, את ריח הגופרית של האל הרעם הנורדי ת'ור, את הפרסות השסועות והקרן המחודדת של אל הרועים היווני פאן והנושאת קלשון כמו האל פוסידון. שעטנז זה של מקורות נועד ליצור דמות שתטיל אימה על ההמונים ותגרום להם לנהוג על פי הדת הנוצרית. כוונה זו הושגה בראשיתה, אלא שעם השנים היא השיגה את המטרה ההפוכה: מי ייקח ברצינות דמות כזו, הנראית כלקוחה מעולם הסרטים המצוירים? עצם ההחלטה להתבסס על מקורות

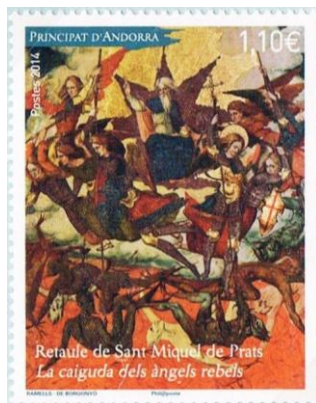

דמותו של השטן הנושא קלשון על גבי חותמת מקושטת אמריקאית מה-17 במאי 1866.
חותמת זו שימשה בעיירה ווסט מרידן מה-16 באפריל ועד ה-31 באוגוסט 1866.

חותמת המציגה את השטן כדמות נלעגת, כמעט ידידותית

מיתולוגיים משרתת את מטרותו של השטן, משום שדרך הפעולה הנוחה ביותר עבורו היא לשכנע אנשים שהוא כלל לא קיים! אין פלא, איפוא, שעם השנים הפך תיאור זה של השטן לדמות נלעגת, כמעט ידידותית ובוודאי כזו שאינה מטילת מורא.

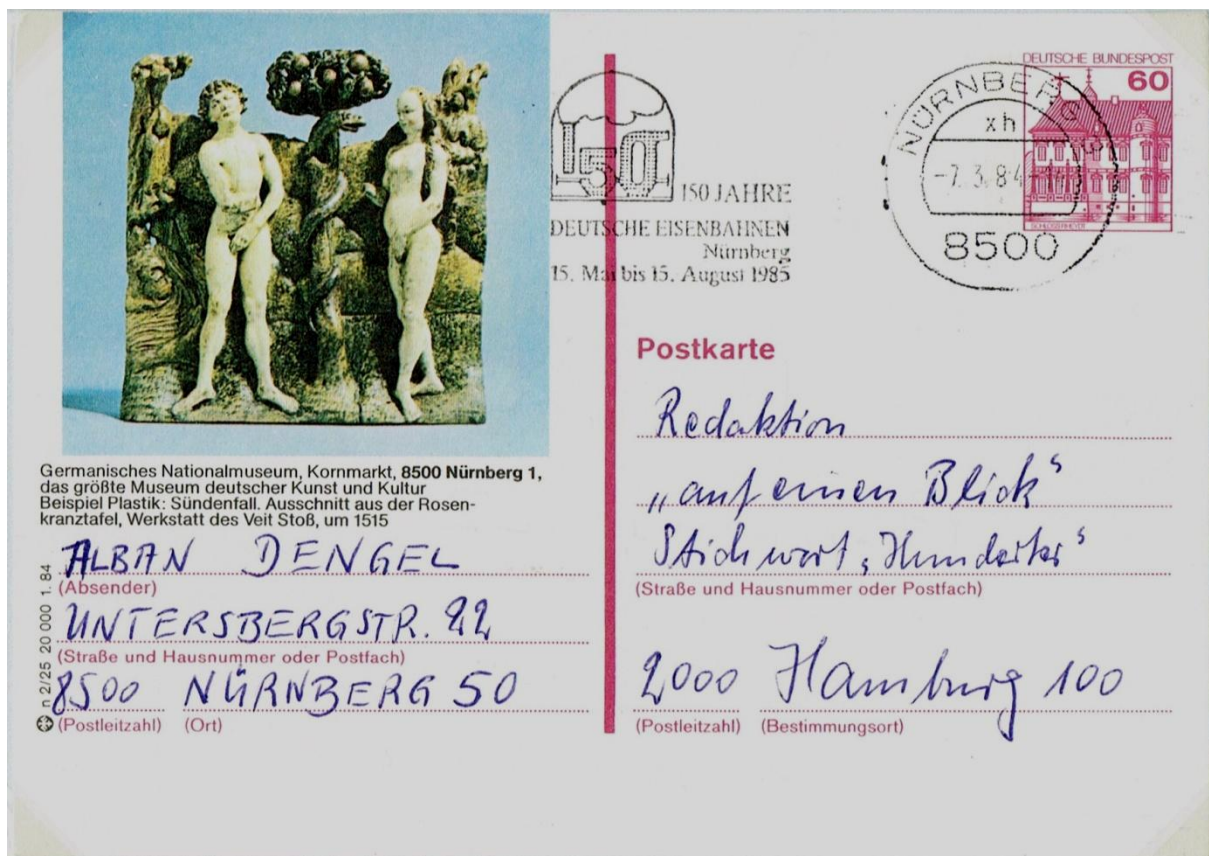

השטן מגורש מגן עדן

האמת היא שעל פי האמונה הנוצרית השטן היה במקור לוציפר, שם לטיני שפירושו נושא האור. לוציפר היה כוכב השחר, אשר זרח באור בוהק ומרשים, והיה אמור לשמור על כתר של האלוהים בגן עדן. מאחר והוא היה כה נאה הוא זכה לדרגה גבוהה יותר משאר הכוכבים, הלוא הם המלאכים, והיה הממונה על מקהלת המלאכים. על פי האמונה הנוצרית מלאכים – כמו בני אדם – הם בעלי יכולת בחירה. וכך לוציפר, שהיה כה גאה בחוכמתו וביופיו, החל לצפות כי שאר הכוכבים יעבדו אותו ולא את אלוהים. כעונש סילק אותו אלוהים מגן העדן, הלוא הוא השמיים. הנוצרים נסמכים על התיאור המובא בספר ישעיהו (פרק י"ד, פסוקים י"ב – כ"א):

אִיךָ נִפְלֵת מִשָּׁמַיִם, הַיָּלִל בֶּן-שָׁחַר; נִגְדַעְתָּ לָאָרֶץ, חוֹלֵשׁ עַל-גּוֹיִם. וְאַתָּה אִמְרַת בְּלִבְבְּךָ, הַשָּׁמַיִם אֶעֱלֶה--מִמֶּעַל לְכוֹכְבֵי-אֵל, אֲרִים כֶּסֶּאִי; וְאִשָּׁב בְּהַר-מוֹעֵד, בִּירְכֵתִי צֶפּוֹן. אֶעֱלֶה, עַל-בִּמְתִּי עֵב; אֲדַמָּה, לְעֵלְיוֹן. אֶךְ אֶל-שְׂאוֹל תוֹרֵד, אֶל-יִרְכַּתִּי-בּוֹר. רֵאִיךָ אֵלֶיךָ יִשְׁגִּיחוּ, אֵלֶיךָ יִתְבּוֹנְנוּ: הֲזֶה הָאִישׁ מִרְגִּזַּת הָאָרֶץ, מִרְעִישׁ מַמְלָכוֹת. שֵׁם תִּבְלֵ כַּמְדְּבָר, וְעֲרִיו הָרָס; אֲסִירָיו, לֹא-פָתַח בֵּיתָה. כָּל-מַלְכֵי גּוֹיִם, כָּל־שָׂכְבוֹ בְּכָבוֹד, אִישׁ בְּבֵיתוֹ. וְאַתָּה הִשְׁלַכְתָּ מִקְבְּרְךָ, כְּנֹצַר נִתְעַב--לִבָּשׁ הָרָגִים, מִטְעֲנֵי חָרֵב; יוֹרְדֵי אֶל-אֲבְנֵי-בּוֹר, כַּפָּגַר מוֹבָס. לֹא-תַחַד אַתָּם בִּקְבוּרָה, כִּי-אֲרָצְךָ שְׁחַתָּ עִמָּךְ הָרָגְתָּ; לֹא-יִקְרָא לְעוֹלָם, זֶרַע מִרְעִים. הִכִּינוּ לְבָבְךָ מִטְבַּח, בַּעֲוֹן אֲבוֹתֶם; בַּל-יִקְמוּ וְיִרְשׁוּ אָרֶץ, וּמָלְאוּ פֶתִי-תִבְלֵ עֲרִים.

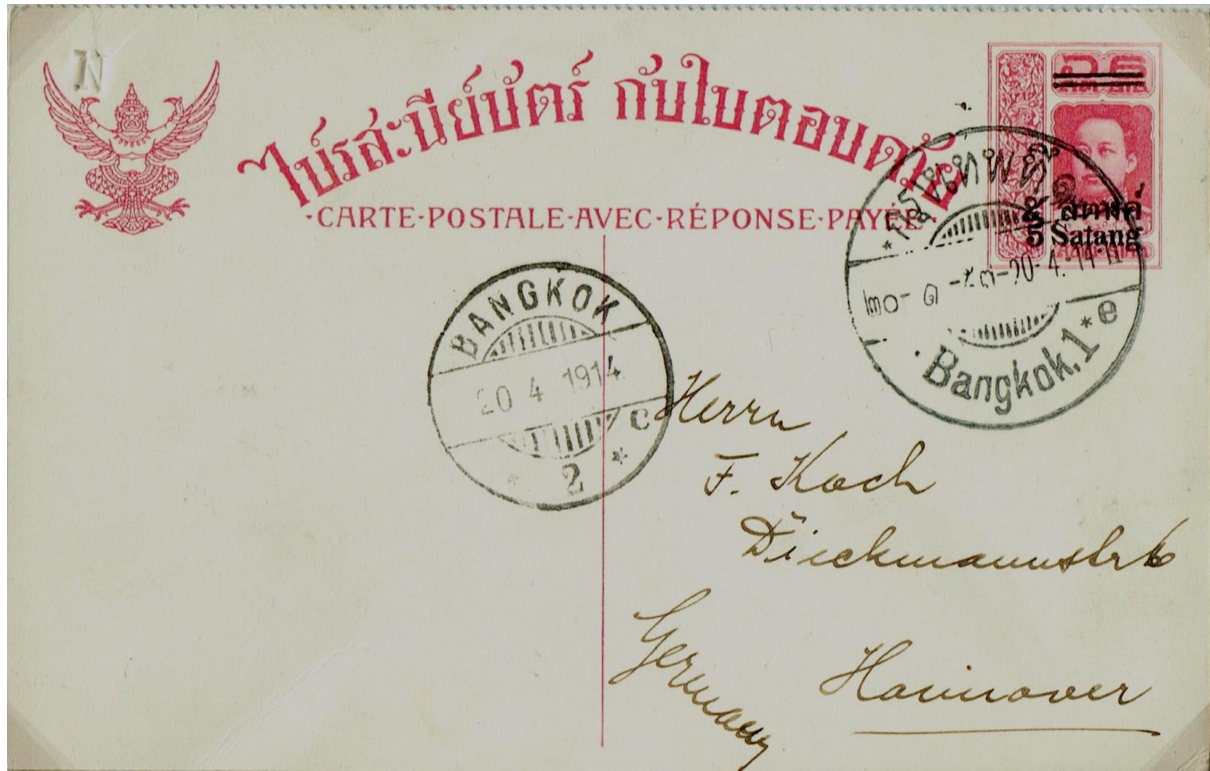
לוציפר נענש וצנח ארצה כאילו היה ברק (על פי הבשורה על פי לוקאס). משלב זה ואילך לוציפר מוכר גם בשם "שטן", שמשמעו – סטייה מן הדרך. אולם על אף זאת יש לו נגישות לשמים, אותה הוא מנצל על מנת לטפול עלילות שוא על אנשים ישרי דרך, כפי שעשה לאיוב. כאשר ברא אלוהים את האדם ראה זאת השטן כדרך לצבור כוח, ולכן פעל לפתות את האדם בעודו בגן עדן לחטוא. כך הוא הפריד את האדם מאלוהיו, זכה באפשרות למעמד דומיננטי בעולמו.

על פי האמונה הנוצרית השטן עומד מאחורי חטאם של אדם וחוה בגן עדן. דבר בולים גרמני.

השטן עודנו נמצא איתנו ומנסה לפתות אותנו. הוא אינו מופיע כדמות המפחידה והמעוותת אותה תיאור האפיפיור לפני מאות שנה. מי מאיתנו ירצה לעשות עסקה עם יצור שכזה? האמת היא הפוכה לחלוטין: השטן יופיע כדמות נעימה, אשר תציע דבר מה נאה - אלטרנטיבה נחשקת לאלוהים. בברית החדשה נאמר כי השטן יופיע

כ"מלאך האור", ואמנם על פי במספר דתות ומיתולוגיות קיימת הדמות של מביא האור. דוגמא בולט הם הדאוואס – האלים הרעים במיתולוגיה ההינדית – אשר משמעות שמם היא "הבוהקים". דוגמא נוספת היא מלאך האור אשר נגלה אל **מוחמד** ושכנע אותו ליסד את הדת המוסלמית.

בתרבות ההינדית מלאכים מכונים "דאוואס". כליל כפול, עם חלק שנועד למשלוח תשובה, משנת 1914

השטן עודנו איתנו ומנסה לפתות אותנו לסטות מדרך הישר. שומר נפשו ירחק!

דרל קיבל הוא מבכירי האספנים באוסטרליה. הוא מתמחה בתימאטיקה, תולדות הדואר ובמקסימפיליה. התצוגה התימאטית שלו בנושא "מלאכים" זכתה למדלית זהב ברמה הבינלאומית. תגובות למאמר יש להפנות למערכת.

בקרו באתר האינטרנט שלנו בכתובת הזמנית

<http://ranb2000.wix.com/ayelet>

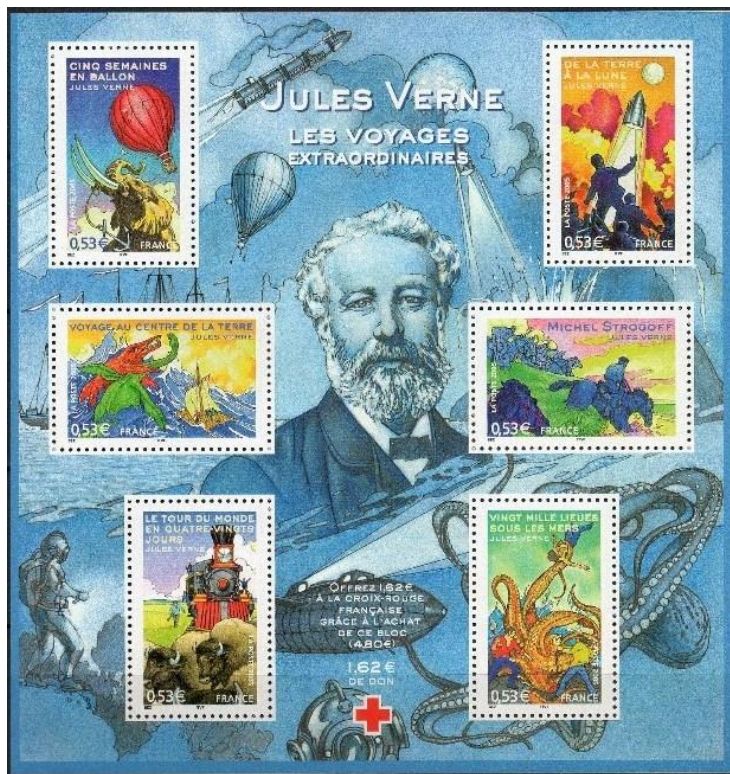
והציעו תכנים שיפורים ותכנים חדשים

ז'ול ורן: מדע בדיוני, פנטסיה והרפתקאות גדעון רענן

אל ספריו של **ז'ול ורן** התוודעתי בעודי נער צעיר, וכמוני כך גם מרבית בני דורי: באותם ימים שידורי הטלוויזיה במדינת ישראל היו עדיין בחיתוליהם ועל האינטרנט עוד לא חלמו. הספרים היו איפוא אחד מערוצי המידע העיקריים בכל הנוגע למדינות רחוקות, נופים ותרבויות, הרפתקאות, המצאות וטכנולוגיות. ומעל כולם עמדו ספרי מסעותיו והרפתקאותיו של ז'ול ורן – כולם פרי דמיונו היוצר.

חייו

ז'ול ורן נולד ב-8 בפברואר 1828 בעיר נאנט שבצרפת. בתום לימודיו עבר ורן לפריז, כדי ללמוד משפטים. בשנת 1848 החל לכתוב תמלילים לאופרטות וכעבור זמן מה גם סיפורי הרפתקאות. כאשר גילה אביו שז'ול עוסק בכתיבה ואינו לומד משפטים, הפסיק לתמוך בו כלכלית. ורן נאלץ לפרנס עצמו מכתיבה, וגילה שאין זה פשוט. בתקופה זו פגש את הסופרים **ויקטור הוגו** ו**אלכסנדר דיומא**, שעודדו אותו להמשיך בכתיבתו ותרמו לו מניסיונם.

גליון מזכרת ובו מגוון בולים מתוך ספריו של ז'ול ורן

פגישה עם טייס כדור פורח והאזנה לסיפוריו הניבו את

הרעיון לספר על מסע בכדור פורח באפריקה. אולם הספר נדחה על ידי מספר מוציאים לאור בטענה, שהסיפור "מדעי יתר על המידה". מצבו של ורן השתפר כאשר פגש את **פייר-ז'ול הצל**, שהיה, בין השאר, המו"ל של **ויקטור הוגו** ושל **ז'ורז' סאנד**. הצל עמד על כישרונו הגדול של ז'ול ורן לכתוב סיפורי מסעות והרפתקאות, וסייע לו לשכתב את הסיפור. בשנת 1863 יצא לאור הספר "חמישה שבועות בכדור פורח", זכה להצלחה מסחררת ותורגם לשפות אחדות. ז'ול ורן נעשה עשיר ומפורסם.

משלב זה ואילך, במשך קרוב ל-25 שנה, פורסמו סיפוריו של ורן בהמשכים במגזין הדו שבועי של הצל תחת המדור "המסעות המופלאים". עם תום השנה קובצו כל המדורים והוצאו לאור כספר. במשך אותה תקופה, לא חלפה שנה מבלי שהצל פרסם ספר מאת ז'ול ורן. למרות שמאודו לא יצא מגבולות צרפת הוא הצליח ליצור תיאורים

אמינים של התרחשויות במקומות מרוחקים, תוך שהוא מתבסס על הכנה גיאוגרפית ומדעית קפדנית.

ז'ול ורן נפטר ב-24 למרץ 1905 בגיל 77. הוא כתב למעלה מ-70 ספרים, אשר תורגמו ל-148 שפות, ובנוסף גם שירים ומחזות. המצליחים ביותר שבין ספריו הם "מסע אל בטן האדמה" (1864), "מהארץ לירח" (1865), "20,000 מיל מתחת למים" (1869), ו"סביב העולם בשמונים יום" (1872).

מדע בדיוני

הכל יודעים, שז'ול ורן נחשב כאחד מחלוצי המדע הבדיוני. מדע בדיוני הינו ז'אנר ספרותי רחב העוסק בתיאור עלילות עתידיות בדיוניות באמצעות פיתוח של רעיונות ומגמות קיימים בתחומי המדע, הטכנולוגיה, הכלכלה והאמנות והשלכותיהם על עתיד האנושות. רבים נוטים לבלבל בין מדע בדיוני ובין פנטזיה או להתייחס אל שני הז'אנרים כאל מקשה אחת, אולם השניים נבדלים זה מזה, בעיקר בבסיס העלילה: המדע הבדיוני מבוסס על חוקים מדעיים או מציאות היסטורית קיימת שפותחו לאפיקים דמיוניים, בעוד שהפנטזיה מתרחשת כולה בעולם דמיוני מיסודו. יחד עם זאת, ישנן יצירות שסיווגן בין שני הז'אנרים אינו מובהק.

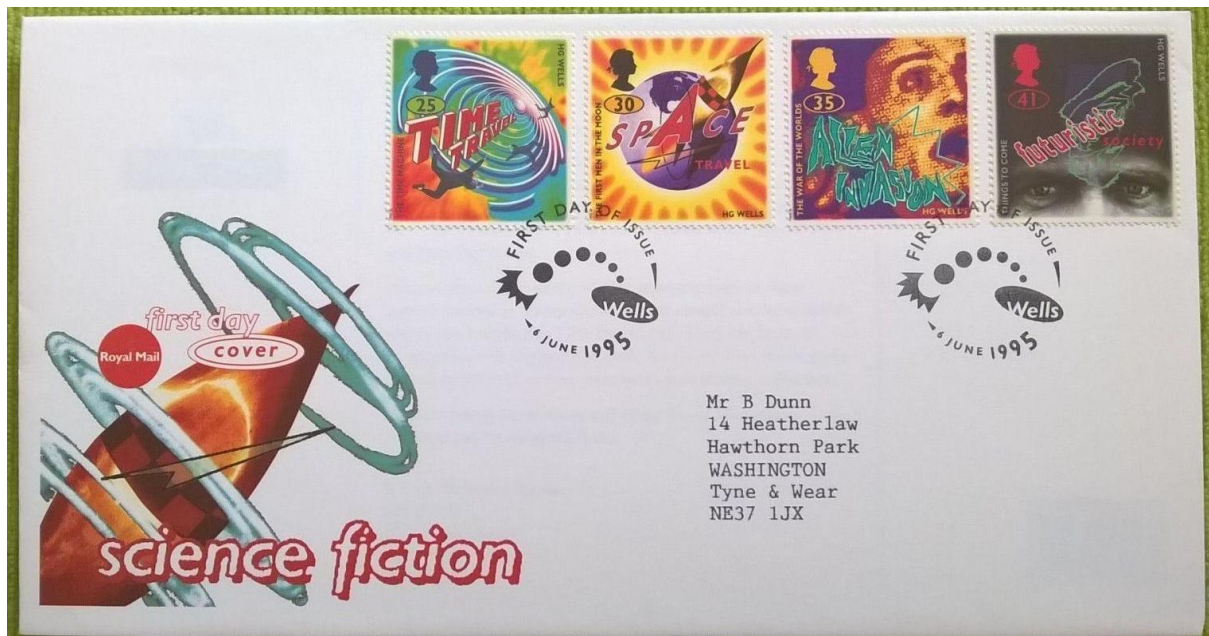
פרנקנשטיין

סיפרה של **מרי שלי** "פרנקנשטיין", שנכתב ב-1818, העוסק במדען שהצליח להקים לתחייה מפלצת מחלקי גופות, נחשב כרומן המדע הבדיוני המודרני הראשון. במחצית השנייה של המאה ה-19 דרך כוכבם של שניים מהיוצרים הגדולים של התחום: ז'ול ורן ו**הרברט ג'ורג' ולס** שפרסם את "מכונת הזמן", "מלחמת העולמות" ועוד.

אף שהשניים נחשבים כשייכים ליוצרים באותו ז'אנר הרי שיש ביניהם הבדל ניכר: ז'ול ורן כתב בעיקר סיפורי הרפתקאות. בספריו הוא תיאר מכונות, תוך שהוא מתבסס על ידע שהיה קיים בתקופתו, אך מפתח אותו בעזרת הדמיון. כך הוא היה יכול לתאר את המצאותיו עם פרטים מרובים, ההופכים אותן למציאותיות בעיני הקוראים.

ולס, לעומתו, כתב סיפורי מדע בדיוני במלוא מובן המילה: הוא המציא מכונות, שנבנו מחומרים שלא היו כלל קיימים, מבלי להתבסס על כל ידע מדעי של תקופתו. התופעות במופיעות בסיפוריו של ולס לא ממש מוסברות - הן אך ורק מדע בדיוני.

כדי להבין את גדולתו של ורן די לבחון כמה מההמצאות בספריו. בספר "רובור כובש השחקים" הוא מתאר ספינה הכבדה מהאוויר המסוגלת לרחף ואף לנוע בשמיים, וכל זאת בהתבסס על כוחם של מדחפים. ורן שאב את התיאור משיחות שניהל עם מהנדסים שניסו לתכנן מכונה מסוג זה, אשר כיום אנו מכירים בשם מסוק. ב-"20,000 מיל מתחת למים" – ספר אליו התייחסתי בהרחבה במאמרים קודמים – הוא מתאר צוללת הנעה בכוח חשמלי. חללית מתוארת אצלו בספר "מהארץ לירח" ואילו ב"עיר בלב מדבר" מתוארת המצאה הדומה לטלוויזיה.

מעטפת יום ראשון לזכרו של הרברט ג'ורג' ולס ובה ארבעה בולים לציון חלק מספריו המפורסמים ביותר- מכונת הזמן, מלחמת העולמות ועוד.

נדמה לי שהדרך הטובה ביותר לעמוד על כושרו של ז'ול ורן לטוות סיפור מרתק ועל גודל הדמיון היוצר שלו היא להתמקד בשלושה מהמפורסמים שבספריו.

מעטפת יום ראשון- חמישה שבועות בכדור פורח

חמישה שבועות בכדור פורח

כאשר יצאו **סמואל פרגוסון**, רעו **דיק קנדי** ומשרתו **ג'ואי** למסע של חמישה שבועות בכדור פורח מעל לבה של אפריקה הייתה עדיין "היבשת השחורה" בבחינת נעלם גדול. נוסעים וחוקרי ארצות הסתערו על אפריקה: הם באו מחופיה השונים וניסו למצוא

נתיב דרך המדבריות, הנהרות ויערות העד אל אזוריה הפנימיים של היבשת, שנודעו עד אז רק בסיפורי אגדות.

מסע ההרפתקאות המרתק של שלושת נוסעינו מקשר בין מסעי חקר רבים ושונים שעשו אחרים לפניו, נוסעים עשויים לבלי חת שהתקדמו, בדרך היבשה בעיקר, עד אשר נספו או נעצרו ונאלצו לשוב לאחור. הודות למתקן מחוכם שהמציא הדוקטור פרגוסון מרחפים הוא וחבריו הנועזים בכדור פורח מעל ג'ונגלים ואגמים, מדבריות וערבות, ערים מסורתיות והרי געש. הם מתגברים על כל המכשולים, הן של איתני טבע והן של האדם, תודות לתעוזתם, למסירותם ההדדית ולתושייתם המופלאה. חמישה שבועות בכדור פורח, מגולל סיפור עלילה מסעיר ומרתק, שהוא אחד היפים והמפורסמים בספריו של ז'ול ורן ואחד מן הנודעים שבספרות ההרפתקאות העולמית.

סביב העולם בשמונים יום

מי יכול היה לתאר לעצמו, בשנת 1873, שאפשר להקיף את העולם כולו בשמונים יום? זה היה חלום בלתי מתקבל על הדעת בעידן שבו מטוסים עדיין לא היו, אבל ז'ול ורן הוכיח, בסיפור כמובן, שמסע מהיר כזה אפשרי בהחלט.

פיליאס פוג, ג'נטלמן אנגלי קר מזג, מתערב עם חבריו למועדון הלונדוני שיצליח להקיף את העולם בשמונים יום. הוא מצרף אליו את המשרת הצרפתי **פספרטו**, ושניהם משתמשים בכל כלי הרכב הידועים באותה תקופה כדי להגיע בזמן ולזכות

בהתערבות, תוך כדי התגברות על קשיים ועיכובים רבים. מי שמציב להם חלק גדול מהקשיים הוא הבלש האנגלי **פיקס**, החושד שפיליאס פוג הוא הגנב של עשרות אלפי לירות שטרלינג מהבנק. ואולם הגנב האמיתי נמצא לבסוף, והספר מסתיים בנישואיו של פיליאס פוג עם **אודה**, אישה הודית צעירה שהציל וצרף למסעו, ובזכייה דרמטית בהתערבות ברגע האחרון. שתי הדמויות הראשיות המנוגדות זו לזו, עוברות בשמונים הימים המתוארים בספר מקומות מרכזיים בעולם, וכך בנוסף לאפיון של הדמויות נחשפים בפני הקורא גיאוגרפיה, טכנולוגיה, שלטון, תרבות, כלכלה, תקשורת ותחבורה של המאה התשע עשרה.

20,000 מיל מתחת למים

ספינת מלחמה אמריקנית נשלחת להתחקות אחרי עצם מסתורי ענקי המפיץ אור זוהר. לצוות שעל סיפונה מצטרפים פרופסור **פייר ארנו**, מדען צרפתי מפורסם, **קונסי**, משרתו הנאמן, **ונד לנד**, צייד לווייתנים מהולל. אחרי חודשים ארוכים בלב ים, כאשר הספינה נתקלת בעצם המסתורי, השלושה מושלכים אל הגלים ונאספים אל סיפון של כלי שיט מסוג לא מוכר, צוללת משוכללת המונעת בכוח החשמל שמופק בה והיא מעין עולם סגור בפני עצמו – ה"נאוטילוס".

הקברניט, **קפטן נמו**, הוא גאון אפוף סוד ועשוי ללא חת שניתק את קשריו עם חברת בני האדם ועם היבשה בכלל. שלושת החברים מתלווים אל קפטן נמו ואל הנאוטילוס

למסע ארוך מתחת לפני הים, שהוא גם מסע ברחבי הדמיון, רצוף חזיונות מופלאים והרפתקאות מסמרות שיער, כולל מפגש עם תמנוני ענק רצחניים, ביקור ביבשת אטלנטיס ומעבר בתעלה נסתרת המחברת את ים סוף אל הים התיכון.

גלוית מירב- 20,000 מיל מתחת למים, זייל ורן וה"נאוטילוס"

"עשרים אלף מיל מתחת למים" הוא שילוב מרתק של רומן הרפתקאות, יומן מסע, עלילת מדע בדיוני ואגדה רומנטית המפליאה לשמר את ההתרגשות הראשונית של מסע אל הלא נודע. מאז פורסם לראשונה בצרפתית ב-1870 תורגם הספר ללמעלה ממאה שפות וזכה לגרסאות קולנועיות רבות, לעיבודים לקומיקס ולאינספור התייחסויות בתרבות הפופולרית.

כאמור, בימי נעורי ביליתי שעות רבות בקריאת ספריו של ז'ול ורן – שלושת "הגדולים" אותם הזכרתי לעיל ועוד רבים אחרים. כמאה שנה חלפו בין מועד כתיבתם של הספרים ועד שקראתי אותם. בתקופה זו השתנה העולם לבלי הכר, וגבולות טכנולוגיים רבים נפרצו. ואף על פי כן, ספריו של ורן נותרו רעננים ומרתקים ממש כמו ביום בו הם נכתבו. האין זו הוכחה לאיכותו של הסופר?

גדעון רענן אוסף בולים בנושאים שונים הקשורים לים, ובעיקר את נושא הצוללות. מומלץ מאוד לבקר באתר האינטרנט שלו בכתובת www.submarinesonstamps.co.il. לתגובות: raanan18@zahav.net.il

יצורים מיתולוגיים בתרבויות המזרח הרחוק ד"ר אלי מועלם

קנטאורים, מינוטאורים, חדי-קרן ודרקונים – מי מאיתנו אינו זוכר כיצד הציתו יצורים מיתיים אלו ואחרים את דמיונו והעשירו את עולמות הפנטזיה בילדותנו? אין לך תרבות שבה לא התפתחו אגדות ומסורות אודות יצורים שונים ומשונים, לרוב בני כלאיים, החיים לצד בני האדם. ברוב הדתות דמיון התערבב עם מציאות, ואנשים סגדו ליצורים מיתיים אלו ואף עבדו אותם במקדשים שהקימו לכבודם.

יצורים מיתיים על גבי גליונית מאוסטרליה

גם בימינו עדיין ממלאים רבים מיצורים דמיוניים אלו תפקיד חשוב במספר דתות ותרבויות ומהווים חלק משמעותי בחיי המאמינים. כל מי שיבקר בהודו ובדרום מזרח אסיה יתרשם ממספרם הרב של המקדשים ובתי התפילה בהם מגישים מנחה לאל **גאנש** בעל ראש הפיל או לאל **ברהמה** בעל עשרות הידיים. מבין כל הדתות הקיימות היום בעולם דומה כי אין כאלו בהן משולבים יצורים מיתיים דמיוניים כמו בהינדואיזם ובבודהיזם, להן פנתיאון עשיר של דמויות ואגדות הנערצות על ידי המאמינים. מטבע הדברים מגוון זה העשיר גם את אוסף בולי המיתולוגיה שלי בבולים ופריטים המתארים רבים מיצורים אלו ואת האגדות אשר נשזרו סביבם.

בחרתי להתחיל עם הבולים אשר לטעמי הם היפים ביותר מכל בולי האוסף שלי. כוונתי לבולים חרוטים מקמבודיה ומלאוס המתארים את **קינרי**, יצור מיתולוגי אשר חציו אישה וחציו השני עוף (או חציו סוס בהינדואיזם), המתגורר ביער ההימלאפאן, מקום בו האורז לא נגמר לעולם. בבודהיזם, קינרי היא סמל לנשיות, עדינות, יופי וחינניות. הידועה בנועם שירתה ובריקודה הענוג בדומה לגרציות,

מלוותיה של **אפרודיטה** אלת היופי במיתולוגיה היוונית. כמתואר בבולים, קינרי היא יצור בעל כנפיים, המאפשרת לה לעוף ולתווך בין עולם האלים לבין בני האדם, כמו **איריס** במיתולוגיה היוונית.

דמותה של קינרי על בולי לאוס ותאילנד

העומד מול תחריטי האבן בקירות מקדשי אנגקור בקמבודיה לא יכול שלא להתרשם מעוצמתו של **הגרודה**, יצור בדמות עוף, לעיתים בעל פני אדם, עם אינטליגנציה וסדר חברתי כמו של בני אנוש. לגרודות כח רב היכול לגרום לסופות ולהרס במשק באמצעות משק כנפיהם בלבד. בה בעת יש להם כוח לשאת משקל עצום, ולכן הם שימשו ככלי תחבורה לאלים כמו **וישנו**, האל המשמר בהינדואיזם ובבודהיזם.

תבליט אבן של גרודה ממקדש אנגקור

באפוס הראמיאנה מסופר על **ג'טיו**, בנו של גרודה, שעזר לאל **ראמה** בניסיונותיו לחפש את **סיטה** אשתו שנחטפה על ידי **ראוואנה** מלך השדים. המאבק בין ג'טיו לראוואנה, שהסתיים במותו של הראשון, מתואר בבול נאה מלאוס. הגרודה משמש בסמלים רבים ואינדונזיה בחרה ביצור זה לסמלה הלאומי. גם חברות תעופה ורשויות דואר שונות בדרום מזרח אסיה מציגים את העוף המיתי כסמלם המסחרי.

מימין: המאבק בין ג'טיו לראוואנה. במרכז: מרכבת אל השמש ותומה לגרודה. משמאל: גרודה, חברת התעופה הלאומית של אינדונזיה.

גיאוורגיוס הקדוש מכניע את הדרקון.
בול דוגמא

דרקון הנגה כמעקה
במקדש אנקור טום בקמבודיה

דרקון המוקלינדה מגן על בודהה

דרקונים תמיד נראו בעינינו כיצורים מבעיתים שיש להלחם בהם ללא רחם. ואכן, ברוב מיתולוגיות המערב נתפס הדרקון כיצור מזרה אימים, וכל מי שהרגו נחשב לגיבור. די אם נזכיר את **גיאוורגיוס הקדוש**, פטרונו של אנגליה, שהציל נערה מפני דרקון אימתני, עלילה שהונצחה מאז ביצירות אומנות וזכתה להיות מוצגת בשפע מטבעות, שטרות ובולים.

בניגוד לכך, בבודהיזם נחשבים הדרקונים, הנקראים דרקוני הנגה, כיצורי מגוננים הנותנים את חסותם לבני האדם ולרכושם. במקדשים ואתרים דתיים רבים ניתן לראות פסלי וציורי נגה שיוצרו בכדי להעניק הגנה לאתר. אחד מדרקוני הנגה המפורסמים בבודהיזם הוא **המוקלינדה**, שיצא מתחת לאדמה בכדי להגן על **בודהה** לאחר שזה קיבל הארה. בפסלים רבים ניתן לראות את בודהה מבצע מדיטציה תחת חסותו. בלאוס ובתאילנד נחשבים דרקוני הנגה כשליטי וכמגיני נהר המקונג, ורבים מיושבי גדות הנהר מעלים להם מנחה לפני שהם יוצאים לשיט כברכה להצלחת הדיג. על חשיבות הנגה תעיד העובדה, כי שנת הדרקון הסינית מכונה בארצות דרום מזרח אסיה שנת הנגה.

דגם של נגה משמש בטקס חניכת נזירים בלאוס

יצורים מרובי ראשים ידועים ברוב מיתולוגיות העולם. הסיפור המפורסם ביותר הוא מאבקו של **הרקולס בהידרה**, מפלצת המים מלרנה בעלת תשעת ראשי נחש, מהם אחד שהיה בן אלמוות. ההידרה הייתה מגיחה מהביצות, טורפת בעלי חיים ומשמידה את יבולי השדות. הרקולס נאבק בה והתקשה להרוג אותה, מכיוון שכל ראש שרוצץ באלתו הצמיח מיד ראש חדש. גם במיתולוגיות ההינדואיסטית והבודהיסטית ישנם יצורים מרובי ראשים, שהמפורסם שבהם הוא האל **אראוואטה**, הפיל בעל שלושת הראשים, המשמש ככלי

אינדרה רוכב על ארואטה. הבול משמאל הוא תבליט אבן ממקדש בנטיי סריי, אגנקור, קמבודיה

רכבו של האל **אינדרה**, אל המלחמה, הגשמים והסופות. כשהאל רוצה להוריד גשמים שואב הפיל אראואטה בחדקיו מים מתחת לאדמה ומתיז אותם לעננים, ואז פוקד אינדרה להמטיר את המים ולהשקות את האדמה. בממלכת לאוס, שהתקיימה עד 1975, נחשב הפיל בעל שלושת הראשים, הנקרא **אראוואן**, כדמות מגוננת וכמסמלת את איחוד שלושת הממלכות הלאיות הקדומות. הממלכה, שנקראה גם "ארץ מיליון הפילים", בחרה באראוואן כסמלה הלאומי, והוא אף הופיע על דגלה.

אראוואן כסמלה של ממלכת לאוס בבולים ובחותמת מלאוס

סופאן מצאא

כמעט ואין תייר המבקר בדנמרק הפוסח על פסלה של בת הים הקטנה, יצור שחציו אשה וחציו דג. **סופאן מצאא** ("דג זהב") היא המקבילה ליצור ימי זה בהינדואיזם ובבודהיזם. למרות חניניותה וקסמה הרב, היתה סופאן מצאא בתו של ראואנה מלך השדים ואף הלכה בדרכיו הנלוזות. האגדה הידועה ביותר מספרת כי סופאן מצאא קיבלה הוראה מראואנה להרוס את הגשר אותו בנו **הנומן** וצבא הקופים בכדי לעבור ללנקא ולהציל

הנומן נאבק בסופאן מצאא.
למעלה: בול מלאוס.
למטה: גליונית מזכרת מקמבודיה

את סיטא החטופה. בת הים הצייתנית נתנה הוראה לדגים להרוס את הגשר ולמנוע בכך את מעבר הגייסות החשים להציל את אשת האל ראמה. אל הקופים הנומן נאבק עימה מתחת למים בנסיון להניא אותה מביצוע פקודתו המרושעת של ראואנה. במהלך הקרב התת ימי ביניהם התאהבה סופאן מצאא בהנומן הקוף, פקדה לחדול מהרס הגשר והתלוותה אליו במלחמתו. מאהבה זו זכינו לעוד יצור מיתי, חציו קוף וחציו דג, שהתווסף לאוסף העשיר של הדמויות המיתיות הממלאות את עולם הדמיון והפנטסיה שלנו.

ד"ר אלי מועלם אוסף את בולי לאוס וכן בולים בנושאי מיתולוגיות העולם,
קופים ומוצא האדם. לתגובות: eli573@zahav.net.il

יש לי חלום לורנס פישר

לפעמים חלומות מתגשמים. בשנת 1963 נשא **מרטין לותר קינג** בעצרת בוושינגטון את נאום ה"יש לי חלום" שלו, ובו אמר:

יש לי חלום שיום אחד תקום אומה זאת ותגשים את משמעותה האמיתית של סיסמתה: "אנו רואים אמיתות אלה כמובנות מאליהן: שכל בני האדם נבראו שווים". יש לי חלום שיום אחד על גבעותיה האדומות של ג'ורג'יה, יוכלו בניהם של עבדים לשעבר ובניהם של בעלי עבדים לשעבר להתישב יחדיו לשולחן האחוזה. יש לי חלום שיום אחד אפילו מדינת מיסיסיפי, מדינת המדבר, המזיעה תחת חום אי הצדק והדיכוי, תהפוך לנווה מדבר של חופש ושל צדק. יש לי חלום שארבעת ילדי יחיו יום אחד באומה בה הם לא יישפטו על פי צבע עורם אלא על פי טיב אישיותם.

יש לי חלום!

כידוע, קינג נרצח חמש שנים מאוחר יותר, ולא זכה לראות את חלומו מתגשם ואת ארצות הברית בוחרת אדם בעל צבע עור שחור למשרת נשיא המדינה. לעיתים קרובות חלומותיהם של אנשים מתגשמים רק אחרי מותם, ורק חסידיהם זוכים לראות את החלום הופך למציאות.

תיאודור הרצל נולד בבודפשט ב-2 במאי 1860, למד באוניברסיטת וינה וזכה לתואר ד"ר למשפטים. אולם הוא עסק במקצוע זה במשך שנה אחת בלבד, ומאז התמסר לכתיבה – כעיתונאי, סופר ומחזאי. בשנת 1891 הוא התמנה לכתב העיתון "נויה פרייה פרסה" בפריז.

כבר בימי ילדותו בבודפשט, ואחר כך בשנות בגרותו בווינה, נתקל הרצל באנטישמיות. אולם בפריז של סוף המאה ה-19 הוא זכה לראות במסגרת עבודתו "בשידור חי" את אחד המחזות האנטישמיים המפורסמים ביותר בכל הזמנים: הוא נדרש לכסות עבור עיתונו את משפט דרייפוס.

קפטן **אלפרד דרייפוס** היה הקצין היהודי היחיד במטה הכללי של צבא צרפת. כאשר התברר כי מסמך צבאי סודי הגיע לשגרירות הגרמנית בפריז החלה חקירה לגילוי זהותו של המדליף. העדויות כנגד דרייפוס היו קלושות, אך לממסד הצרפתי היה נוח להפוך את היהודי לשעיר לעזאזל. דרייפוס הועמד למשפט צבאי, במהלכו נמסרו לשופטים עדויות סודיות שלא נחשפו בפני ההגנה. באופן לא מפתיע, השופטים מצאו את אלפרד

טקס שלילת הדרגות של דרייפוס

דרייפוס אשם בבגידה ודנו אותו למאסר עולם באי השדים. דרגות הקצונה שלו נשללו בטקס פומבי ומשפיל שנערך ב-5 בינואר 1895. את הפרשה כולה ליוותה נימה אנטישמית חריפה וגלויה.

תוך זמן קצר התברר כי הרשעתו של דרייפוס התבססה על עדויות מפוברקות. חקירה שערך הקולונל **ז'ורז' פיקאר** הצביעה על הבוגד האמיתי – רב סרן **פרדיננד אסטרזהאזי**. אסטרזהאזי הועמד לדין צבאי וזוכה תוך דקות מעטות בהליך שאפילו לא ראוי לתואר "פארסה". בתגובה פרסם הסופר הפופולארי **אמיל זולא** מאמר תחת הכותרת "אני מאשים", אשר גרם למהפך בדעת הקהל. נערך משפט חוזר, אשר הסתיים בהרשעה נוספת של דרייפוס, לאחריה הוא זכה בחנינה. כעבור כעשר שנים ההרשעה בוטלה, דרייפוס זכה מחדש בדרגת הקצונה שלו ושב לשרת בצבא הצרפתי.

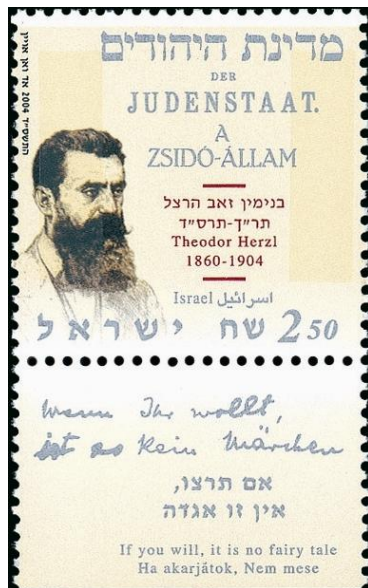

גלויה פרטית גרמנית משנת 1898 ובה הדמויות הבולטות של פרשת דרייפוס.
מימין: אמיל זולא, רב סרן אסטרזהאזי, קפטן דרייפוס ופרננד לבורי, עורך דינו של דרייפוס.

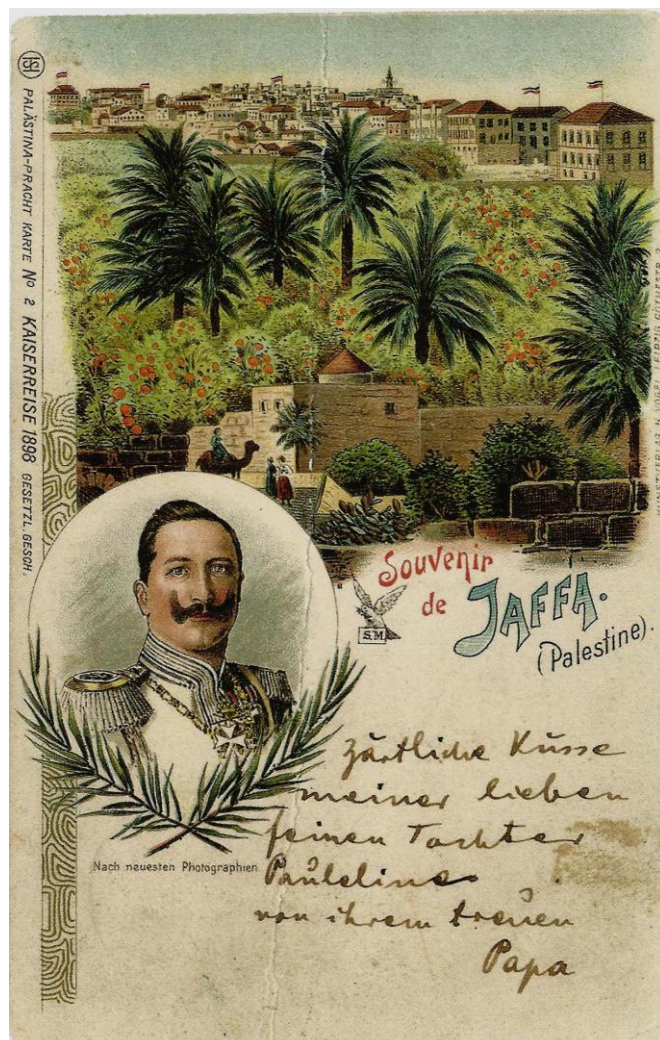
כאמור, לכל אורך הדרמה הזו שימש הרצל ככתבו של העיתון "נויה פרייה פרסה" בפריז. במהלך המשפט הוא השתכנע כי דרייפוס הורשע שלא בצדק. הוא ראה במו עיניו את מתנגדיו של דרייפוס צועדים ברחובותיה של עיר האורות ומשמיעים קריאות אנטישמיות, והדבר גרם לו לזעזוע עמוק. הוא הגיע למסקנה כי אין סיכוי לשילוב אמיתי של היהודים בחיי האומות, וכי היהודים זקוקים למדינה משל עצמם. כאיש האמון על כתיבה הוא החל להעלות את רעיונותיו על הכתב.

רעיונו של הרצל בדבר מדינת היהודים לא היה מנותק מרוח התקופה: גל של לאומנות פשט באירופה במחצית השנייה של המאה ה-19. בין ההתפתחויות הבולטות של התקופה היו איחוד איטליה בעקבות מאמציהם של **גריבאלדי** ו**ויטוריו אמנואלה**,

ואיחוד גרמניה על ידי **ביסמארק**, והרצל חי את כל האירועים המסעירים האלה. בהיותו סטודנט הוא נמנה על החוגים הלאומיים הגרמנים, ורק בשל האנטישמיות שפשטה בחוגים אלו הוא נטש אותם.

ב-1896 פרסם הרצל את ספרו "מדינת היהודים", ובו טען כי על היהודים לעזוב את אירופה ולהקים מדינה משלהם, רצוי במולדתם ההיסטורית – ארץ ישראל. הוא ראה ביהדות לא רק דת אלא גם לאום, ומשום כך הם ראויים למדינה. רק במדינת היהודים הם יוכלו לחמוק מהאנטישמיות, להביא את תרבותם לכדי ביטוי מלא ולקיים את מצוות דתם ללא מכשול. הרצל הצביע על כך שהבעיה היהודית מתקיימת בכל מקום בו מצויים יהודים במספרים משמעותיים, ואילו הגירה למקומות שבהם היהודים אינם נרדפים מביאה לגלי אנטישמיות באותו מקום. כדי להקים את מדינת היהודים – בספרו שרטט הרצל את דמותה של המדינה הרצויה בעיניו – יש לקבל את הסכמתן של המעצמות הגדולות.

ספרו של הרצל זכה לתהודה בעולם היהודי, ובפרט בקרב קבוצות ציוניות. מעודד מהתגובות החיוביות ותוך שהוא מתעלם מאכזבות רבות – בפרט מתגובותיהם של בעלי הון יהודיים – החל הרצל בפעילות דיפלומטית. מאחר וארץ ישראל הייתה אז חלק מהאימפריה העות'מאנית הוא מיקד תחילה את מאמציו בחזית זו. עוד באותה שנה – 1896 – הוא נפגש עם יועציו של הסולטאן, ובשנת 1901 התקבל לפגישה על ידי הסולטאן **עבדול חמיד השני** בכבודו ובעצמו. הוא הציע שהסולטאן יעניק ליהודים צ'ארטר להתיישבות בארץ, ובתמורה ישלמו היהודים חלק ניכר מחובה של האימפריה העות'מאנית למדינות אירופה. ספק אם הרצל היה מסוגל באותה שעה להשיג את ההון הדרוש, אולם בכל מקרה הסולטאן דחה את הצעתו.

בעקבות התגובה המסויגת בה נתקל הרצל באימפריה העות'מאנית הוא החל למקד את מאמציו בחזית הגרמנית. הוא הצליח לתאם פגישה עם הקיסר **וילהלם השני** בעת ביקורו של זה בארץ ישראל. למעשה התקיימו שתי פגישות – הראשונה במקווה ישראל (המונצחת בפוטומונטז' הידוע) והשניה בירושלים. אולם הקיסר אכזב את הרצל, והבהיר לו כי עליו לדון בנושא הצ'ארטר עם הסולטאן, וכי גרמניה לא תעניק חסות להתיישבות היהודית בארץ. היה זה גם ביקורו היחיד של הרצל בארץ הקודש. גלויה אותה שלח לביתו מהארץ היא אחת הפנינים של אוסף אלכסנדר.

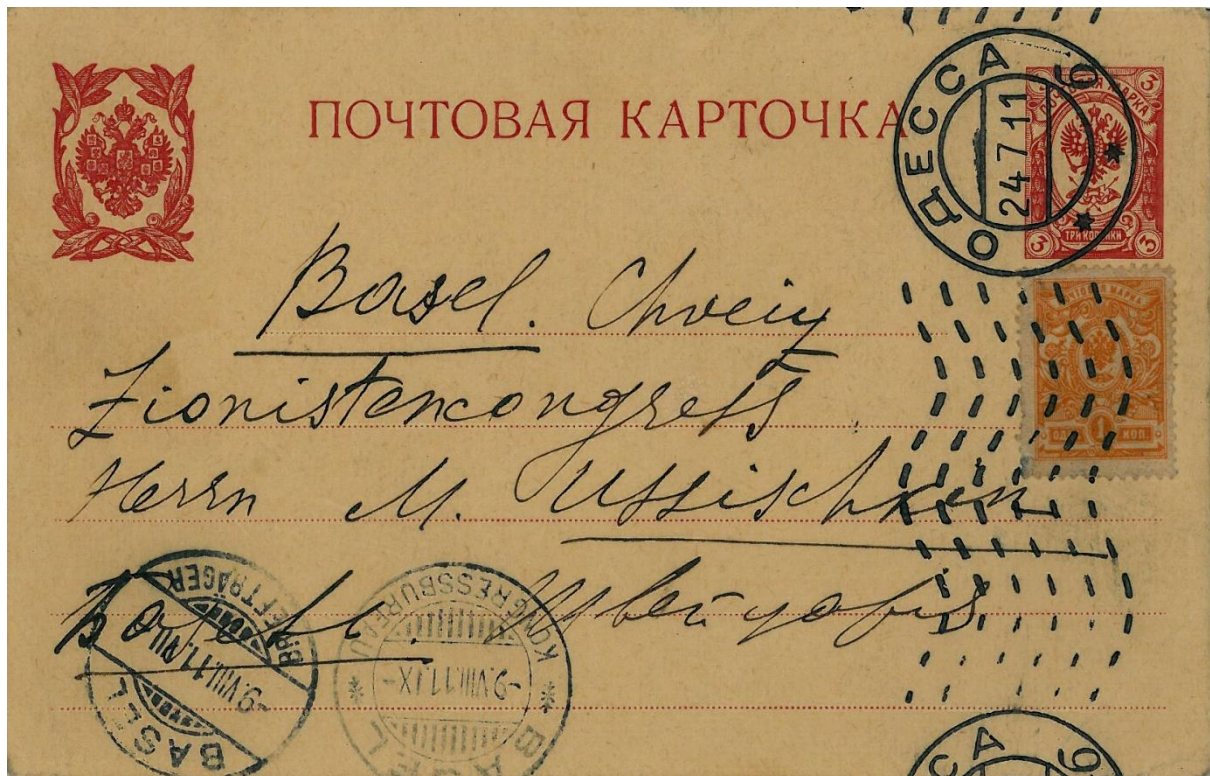

גלויה ששלח הרצל מיפו ב-4 בנובמבר 1898 לביתו פאולינה בוינה לאחר המפגש עם הקיסר הגרמני, עם תום ביקורו בארץ. צידה השני של הגלויה נראה בעמוד הקודם. מתוך אוסף צבי אלכסנדר, מוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות

במקביל למאמציו המדיניים החל הרצל בארגון ועידה בינלאומית, בה ישתתפו כל המנהיגים הציוניים וידונו בדרכים לקדם את הקמתה של מדינת היהודים. הקונגרס הציוני הראשון נערך בבאזל בין ה-29 ל-31 באוגוסט, 1897. הקונגרס אישר את תכנית באזל, שקראה להקמת בית לאומי ליהודים בארץ ישראל בהסכמה של מדינות העולם. כן הוחלט על הקמתה של ההסתדרות הציונית העולמית – הגוף המבצע של התנועה הציונית. בעקבות הקונגרס כתב הרצל ביומנו את המילים הבאות:

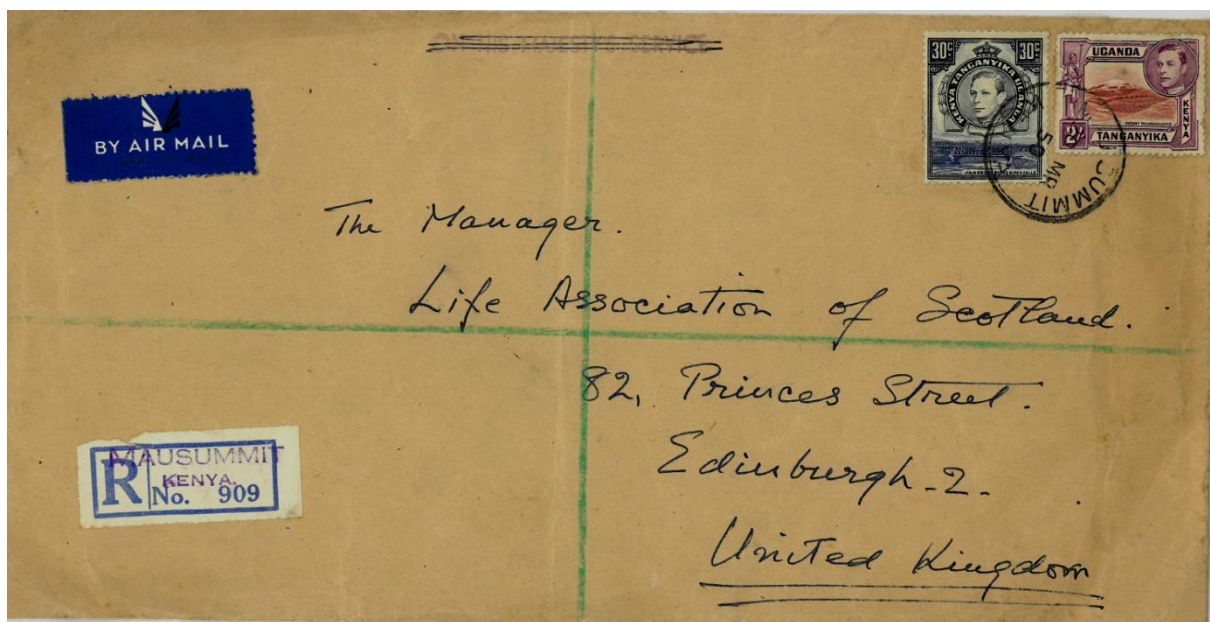
בבאזל ייסדתי את מדינת היהודים. אם אומר זאת בקול היום, יענה לי צחוק כללי. אולי בעוד חמש שנים, בוודאי בעוד חמישים שנה, יודו בכך כולם.

הקונגרסים הציוניים הפכו למאורע שנתי (ואחר כך דו שנתי), ובנו את התשתית להקמת המדינה. הקונגרסים הבאים החליטו בין השאר על הקמת הקרן הקיימת לישראל, על הקמת בנק ציוני (לימים, בנק לאומי) ועל בחירת התקווה כהמנונה של התנועה הציונית.

דבר בולים עם תוספת ביול שנשלח מאודסה למנחם אוסישקין, בעת שהיה ציר בקונגרס הציוני העשירי בבאזל, 1910 (שימו לב לכתובת). חותמת זכרון מיוחדת של הקונגרס הוטבעה על גבי הגלויה. הייתה זו הפעם הראשונה שחותמת דואר הונפקה לציון הקונגרס הציוני.

בשנת 1903 התחולל פוגרום קישינב. 49 יהודים נרצחו, כ-600 נפצעו - מהם 100 קשה, ובתים ועסקים רבים נבזזו. הרצל, שכבר קודם לכן השקיע את מירב מאמציו ביצירת קשרים מדיניים עם הצמרת האנגלית ראה צורך למצוא פתרון מיידי ליהודי רוסיה הנתונים לסכנת נפשות. הוא נפגש עם שר המושבות הבריטי **ג'וזף צ'מברליין**, והשניים הסכימו על תכנית להקמת התיישבות יהודית במזרח אפריקה, בשטח הנקרא

מכתב רשום שנשלח מפסגת מאו בקניה, המקום שהוצע כפתרון זמני למצוקת היהודים

"פסגת מאו" – איזור בשטח הקטן מזה של גוש דן. התכנית נודעה כתכנית אוגנדה, אף שלמעשה היה בשטחה של קניה. בקונגרס הציוני העולמי השישי, בשנת 1903, פרס הרצל הצעה זו, כפתרון זמני למצוקת יהודי רוסיה.

הצעתו של הרצל נתקלה בהתנגדות קשה מצד אלו שראו בה נסיגה מהציונות. הוקמה משלחת מחקר לבחינת האזור, וזו מסרה (בקונגרס השביעי, בשנת 1905) חוות דעת שלילית. השילוב של חוות דעת זו עם התפטרותו של צ'מברליין מתפקיד שר המושבות ופטירתו של הרצל הביאו לזניחתה של תכנית אוגנדה.

כאמור, הרצל נפטר בשנת 1904, והוא בן 44 שנה. בריאותו הייתה רופפת, והוא סבל משורה של מחלות, אשר הוחמרו בשל העבודה האינטנסיבית שלו בשירות התנועה הציונית. כאשר לקה בדלקת ריאות הוא כתב צוואה, ובה ביקש להיקבר בצד אביו "עד שהעם היהודי יעביר את גופי לארץ ישראל". באוגוסט 1949 מילאה ממשלת ישראל את בקשתו האחרונה, וארונו הובא לירושלים ונטמן בהר הקרוי מאז על שמו.

כמו חולמים רבים אחרים, הרצל לא זכה לראות את חלומו על מדינת היהודים מתגשם. אולם חמישים שנה לאחר הקונגרס הציוני הראשון החליטה עצרת האומות המאוחדות על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, והנבואה אותה כתב ביומנו הפכה למציאות.

חותמת לרגל הגעת ארונו של הרצל לארץ

לורנס פישר אוסף בולים בנושא הסכסוך הישראלי – ערבי על הבטיו השונים.
התצוגה שלו "הבית הלאומי היהודי - המאבק שלנו להשרדות" זכתה במדלית
זהב ברמה הבינלאומית. לתגובות: gymtrainer@gmail.com

חברים חדשים באיל"ת

האנשים הבאים הגישו בקשה לחברות באיל"ת. חבר האגודה המתנגד לקבלת מי מהם לחברות באגודה יפנה לוועד תוך חודש מפרסום הבטאון.

593 **בר מתן**, מבשרת ציון. אוסף בעלי חיים, ישראל.

אתר האינטרנט של איל"ת רן ברש

מזה זמן רב קיים רצון להקים אתר אינטרנט לאיל"ת. החלטתי להרים את הכפפה ובניתי לאגודה אתר, המבוסס על פלטפורמה של חברת WIX הישראלית. למי שלא מכיר, מדובר בחברת היי-טק ישראלית מצליחה, שפיתחה תוכנה לפיתוח אתרי אינטרנט. נכון למועד כתיבת שורות אלו הוקמו באמצעות התוכנה של WIX למעלה מ-70 מיליון (!) אתרים ברחבי העולם. לאתר שהקמתי יש שתי תצורות – האחת לתצוגה במחשב, והשניה לתצוגה בטלפון חכם. התכנים בשתי התצורות הם זהים, אך מותאמים לתצוגה במכשיר ממנו גולשים אל האתר.

הקמת האתר נעשתה ביוזמתי, וזכתה לעידוד ותמיכה מיושב הראש של האגודה, **יצחק ברק**, ומהמזכיר, **יורם לוביאניקר**, אשר העמיד לרשותי את פרסומי האגודה למטרת שילובם באתר.

מטרת האתר היא ליצור במה עבור האגודה, כדי לקדם שתי מטרות עיקריות:

1. תדמית – אתר אשר באמצעותו נביא לידיעת הקהל הרחב את נושא האיסוף התימאטי בכלל ואת דבר קיומה של איל"ת בפרט. כמובן שבדרך זו אנו מקיים לגייס חברים נוספים לאגודה.
2. אמצעי למסירת מידע לחברי האגודה.

הכותרת של אתר האינטרנט של איל"ת

האתר שלנו מאוכסן בשרתי חברת WIX בחינם. כמו לכל דבר בחיים, ל"חינם" יש יתרונות ויש חסרונות. היתרון המובן מאליו הוא העדר העלות, דבר המאפשר לנו להקים אתר זמני לתקופת "הרצה", על מנת לבחון את צרכינו. החסרון של השירות החינמי הוא שכמות המידע אותה ניתן לאחסן הינה מגובלת, וכן שכתובת האתר היא סתמית לחלוטין ואינה קשורה לשם האגודה או לפעילותה. כל עוד מדובר באתר ראשוני, אשר לא גובש באופן סופי, נמשיך במתכונת החינמית. לאחר שנייצב את האתר נעבור למתכונת של אחסון בתשלום צנוע (עשרות שקלים בחודש), אשר יקנה לנו זהות אינטרנטית ייחודית, ויעמיד לרשותנו יכולות טכניות נוספות בפיתוח האתר.

מהם תכני האתר? העמוד הראשי מציג את האגודה, מטרותיה ומסביר מהו איסוף תימאטי. בפניה השמאלית העליונה ניתן למצוא לוח אירועים עדכני, שיאפשר לכל לדעת מתי מתקיימים מפגשי האגודה.

שלוש הלשוניות הבאות כוללות ארכיון של פרסומי האגודה: נושאון, נושאונט ונושאונצ'יק. עבור שני האחרונים, שהם במהותם אלקטרוניים, נעלה את הגליונות המלאים. עבור נושאון נעלה סריקות של שערי הגליונות, את תוכן העניינים של כל חוברת וכן מאמרים נבחרים. העלאת הפרסומים היא פעולה הדורשת השקעה רבה, והיא תבוצע בהדרגה.

סריקת הברקוד בטלפון חכם בעזרת אפליקציה היודעת לקרוא QR-Code תפנה אתכם אוטומטית אל האתר

אחת המטרות של איל"ת היא לעודד יצירת קשר ישיר בין אספנים. לפיכך הוספנו לשונית באתר ובה רשימת החברים ונושאי האיסוף שלהם. מטעמי שמירה על פרטיות לא נפרסם אף שם ברשימה אלא על פי בקשה מפורשת של כל חבר החפץ בכך. אם אתם מעוניינים כי שמכם יופיע באתר – אנא כתבו למזכיר האגודה, יורם לוביאניקר בכתובת noson.ed@gmail.com. אנא ציינו בפנייתכם אם ברצונכם שכתובת הדואר האלקטרוני שלכם יופיע גם הוא באתר. ולמען הסר ספק: אם לא נשמע מכם שמכם לא יכלול ברשימה זו ולא יופיע באתר. כמובן שהדבר לא ייגרע משאר זכויותיכם כחברים באגודה.

בכל אתר אינטרנט מופיעה גם רשימה של קישורים מומלצים, וכך גם באתר שלנו. החלטנו לא לכלול ברשימה אתרים של סוחרים ספציפיים, משום שאזכור של סוחר יכול להתפרש כהמלצה על שירותיו, ואיננו מעוניינים להכנס לביצה טובענית כזו. נשמח לשמוע מכם המלצות על אתרים שמן הראוי להפנות אליהם.

כאמור, בשלב זה האתר הוא בשלבי הרצה. ניתן וכדאי להעשיר אותו בתכנים נוספים, כגון עמודים מתוך אוספים או תצוגות, מאמרים מעולם התמאטיקה ועוד. כדי לשפר את האתר אנו זקוקים לתובנות ורעיונות שלכם. אנא, בקרו באתר בכתובת הזמנית <http://ranb2000.wix.com/ayelet>, ושלחו לנו הערות בונות – מה אהבתם, מה צריך לשפר ומה חסר.

רן ברש הוא מהנדס אלקטרוניקה במקצועו, ועובד בתעשייה עתירת הידע בארץ. הוא שוקד על בניית אוסף תימאטי העוסק בהתמצאות במרחב תחת הכותרת: Where am I? כתובתו למשלוח תגובות: ranb2000@gmail.com. בנוסף, ניתן לפנות אליו באמצעות משלוח הודעה דרך האתר עצמו.

איל"ת גם ב- חפשו אותנו!

במאמר מוסגר

אחד האתגרים הנצבים בפני עובדי האדמה הוא לשמור על הצומח בשטחם מפני מחלות ומזיקים. בין יתר השיטות הננקטות לצורך זה מופעלות בדיקות קפדניות בגבולות הבינלאומיים. צמחים אינם מורשים להכנס מתחומי מדינה אחת לאחרת אלא לאחר בדיקה

יסודית, כדי שלא יביאו איתם מחלות בלתי מוכרות, אשר עלולות לגרום לנזק כבד. לפיכך נשמרים הצמחים בהסגר ואף מושמדים במקרה הצורך, ורק לאחר שהוסר כל ספק הם מורשים להכנס אל המדינה.

המעטפה הנראית כאן היא דבר בולים עם בול מודפס בעריך של 6 סנט. היא נשלחה על ידי חייל אמריקאי מבית החולים הצבאי בניו קלדוניה (דואר צבאי 502, כפי שמצויין בכתובת השולח בפינה השמאלית העליונה) בינואר 1945, והיא ממוענת לאשתו (ואולי אימו או אחותו) בניו יורק. ב-19 בינואר הגיעה המעטפה לסן פרנציסקו, ושם זכתה לחותמת תאריך עגולה.

עד כאן אין שום דבר יוצא דופן. אלא שהחייל שלנו צירף למכתב מספר זרעים של עץ הנקרא בעברית צאלון נאה. זהו באמת עץ נאה בעל פריחה אדומה, אשר בזכותה הוא מכונה במספר שפות גם כ"עץ השלהבת". ואמנם, החייל שלנו ציין על גבי המעטפה בכתב יד כי המכתב מכיל few seeds of flamboyant tree. בתצוגה שלי אני מסמן את הכיתוב הזה בחץ שחור קטן, לשם הדגשה.

משרד הדואר הצבאי 502 העביר את המעטפה לבדיקה של משרד החקלאות האמריקאי (ראו הדפסה בצד שמאל של המעטפה). לאחר בדיקה אושרה כנסתם של הזרעים לארצות הברית. שימו לב לחותמת בסגול שבה מצוין – Entry Permitted. על האישור חתום ה-B.E.P.O – משרד ההסגר לחרקים וצמחים בסן פרנסיסקו.

המכתב המשיך בדרכו לניו יורק שם נדרש תשלום נוסף של 6 סנט (חותמת בסגול עם ציון 6 בכתב יד בצד ימין). מקבלת המכתב שילמה סכום זה, ולכן הודבקו גם שני בולי דמי דואר בערך נקוב של 3 סנט כל אחד.

אני מקווה שהנמענת שמחה לקבל את המכתב ואת הזרעים. עם קצת מזל הזרעים הפכו לעץ הפורח בפריחה אדומה מרהיבה מידי אביב. אני בוודאי שמחתי למצוא את המכתב המיוחד הזה, אשר בעזרתו אני יכול להראות את קיומה ותפקודה של מחלקת ההסגר לצמחים.

ד"ר יהושע מגר, חבר ועד איל"ת ולשעבר יושב ראש האגודה, הוא אגרונום במקצועו. הוא אוסף ומציג את "תולדות עבודת האדמה מראשיתה ועד ימינו". התצוגה שלו זכתה לפרסים רבים, ובהם אליפות אירופה בבולאות תימאטית וכן במדלית זהב גדול מספר פעמים בתערוכות עולמיות. כיום האוסף שלו מוצג באגף האלופים בתערוכות.

לא קיבלת את נושאונט?

נושאונט, העיתון הבולאי המקוון הראשון בשפה העברית, מופץ ארבע פעמים בשנה. חברי איל"ת זכאים לקבל אותו ללא תשלום, אולם לצורך הפצת נושאונט אנו זקוקים לכתובת הדואר האלקטרוני (e-mail) שלכם. כתובתכם תשמש את ועד האגודה

ואת העורכים לצרכי פעילות האגודה בלבד, ולא יעשה בה כל שימוש אחר. פנו אלינו עוד היום לכתובת noson.ed@gmail.com, וגם אתם תקבלו את נושאונט. נשמח גם לשלוח לכם גליונות קודמים, על פי בקשה.

בול צדקה

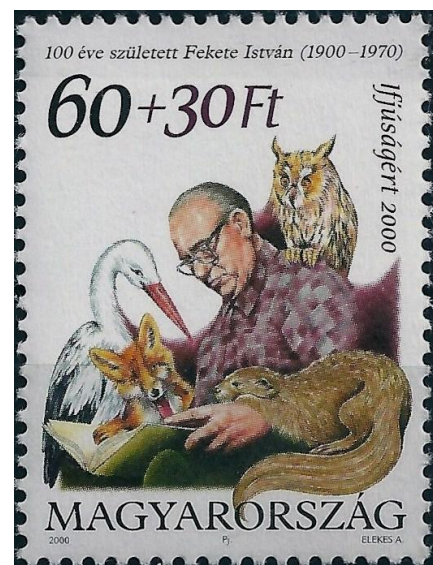
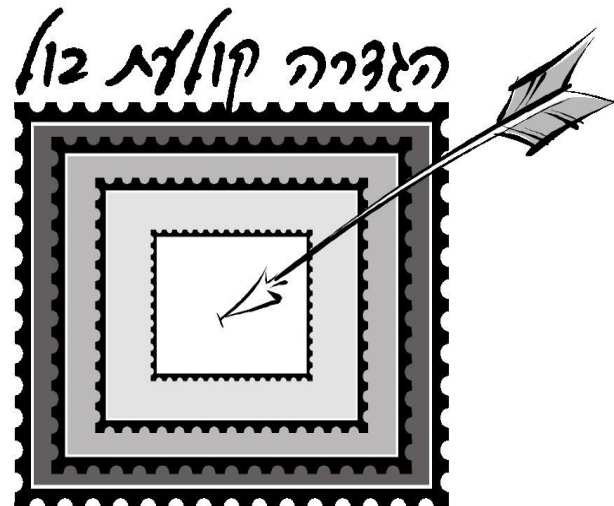
כידוע, בול הוא אישור תשלום עבור משלוח דואר. הערך הנקוב המצויין על גבי הבול מעיד על התשלום שגבה סניף הדואר ועל ערך השירות אותו יספק בתמורה. אלא שלכל כלל יש יוצא מהכלל: במקרה של בול צדקה, המכונה לעיתים בול דוארי למחצה, התשלום שנגבה עבור הבול גבוה מערך שירותי הדואר המסופקים בתמורה.

הערך הנקוב בבול צדקה מסומן באמצעות שני מספרים עם סימן + ביניהם. המספר הראשון, שהוא על פי רוב גבוה יותר, הוא שווי השירות הדוארי, ואילו המספר השני מהווה תרומה לארגוני צדקה (ומכאן גם השם בול צדקה). עלות רכישת הבול היא סכום שני המספרים גם יחד. דוגמא לנוהל זה מוצגת כאן באמצעות בול מהונגריה.

בולי הצדקה הראשונים הונפקו בשנת 1897 על ידי ויקטוריה וניו סאות' ויילס שבאוסטרליה. מאז הונפקו בולי צדקה ברוב מדינות העולם, ובעיקר באירופה. בחלק מהמדינות יש סדרות שנתיות של בולי צדקה, כמו הסדרה של הבולים "למען הנוער" של שווייץ, שהחלה בשנת 1913 ונמשכת עד היום, או סדרת בולי הבריאות של ניו זילנד המונפקת מאז שנת 1929, אשר בול אחד מתוכה נראה כאן בצד ימין למטה. חריג לכיוון ההפוך היא ארצות הברית, אשר הנפיקה את בול הצדקה הראשון שלה רק בשנת 1998.

בדרך כלל נועדו בולי הצדקה לתמוך בארגונים המסייעים בתחום הבריאות או החינוך. בין הדוגמאות המעניינות יותר ניתן למצוא בול לסיוע לאמנים מחוסרי עבודה (הונגריה, 1940) ובאינטלקטואלים מובטלים (צרפת, בין השנים 1935 ל-1940) ותמיכה בקרן למלחמה באנאלפביות בהאיטי ובמקסיקו.

אספנים תימאטיים נוהגים לכלול באוספיהם גם בולי צדקה אשר עיצובם אינו שייך לתחום האיסוף שלהם, אם תוספת התשלום נועדה לסייע לארגון הקשור בתחום האיסוף (למשל, בולי הבריאות של ניו זילנד, אף שעיצובם אינו תימאטי).

דוגמא אופיינית לבול צדקה: תשלום לדואר של 60 פורינט, ותרומה לצדקה של 30 פורינט.

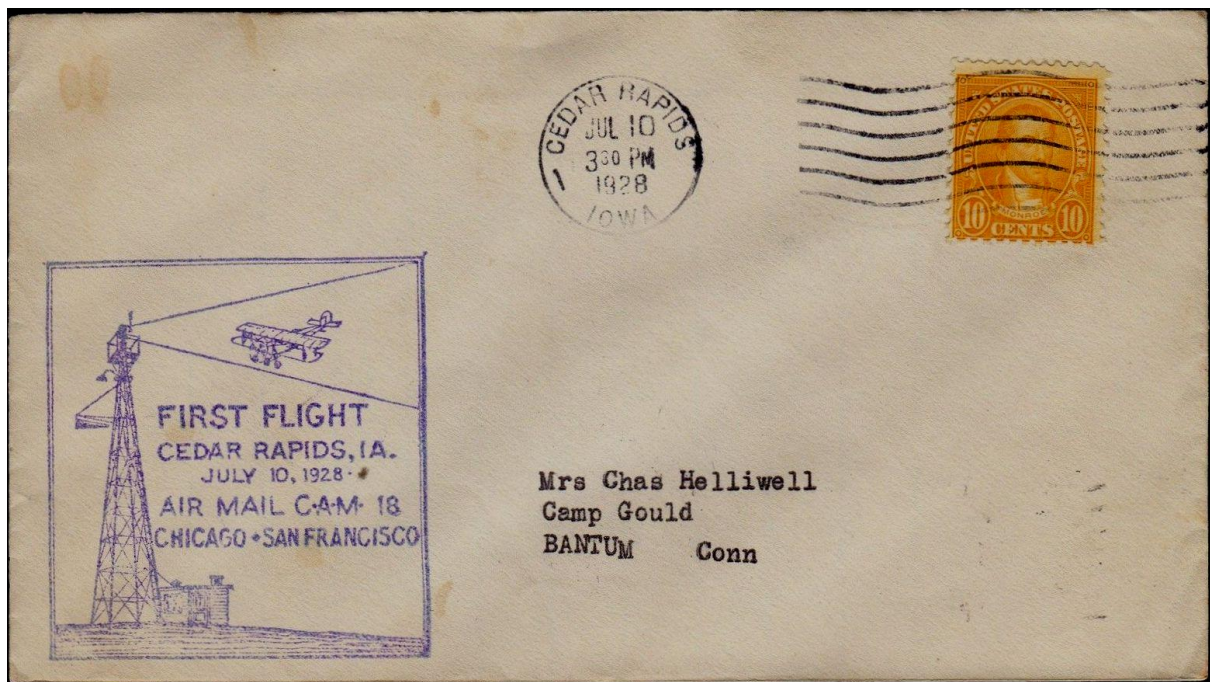

חותמת פסולה

המעטפה הנראית להלן
נשלחה בדואר אוויר
מהעיר סידר רפידס
שבמדינת איווה ב-10
ביוני 1928, במסגרת
הטיסה הראשונה שבה
התאפשר משלוח דואר

מיישוב זה. עדות לכך ניתן למצוא בחותמת הסגולה בצד שמאל של המעטפה. האלה
היא, האם ניתן להשתמש בחותמת זו במסגרת תצוגה תחרותית?

יצחק ברק, יושב ראש איל"ת ושופט תימאטי בינלאומי משיב בשלילה:

החותמת שבה מדובר אינה כלל חותמת דואר, אלא חותמת פרטית (המונח הלועזי
הוא cachet), שנוצרה על ידי סוחר בולים. בתערוכות בולים ניתן להציג פריט כזה
באגף של דואר אוויר בלבד. במסגרת האגף התימאטי **אסור** להציג הדפסה פרטית זו.

בקרו בנושאון גליון על "עולם הילד"

אם ברצונכם לפרסם מאמר או ידיעה בחוברת זו פנו אל עורכי נושאון
בהקדם האפשרי בדואר אלקטרוני noson.ed@gmail.com. ניתן גם
לכתוב לנו או בדואר רגיל (בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506).

רשימת חברי איל"ת

על פי בקשתם של מספר חברים אנו מפרסמים את רשימת החברים באיל"ת, ואת נושאי האיסוף שלהם. אולי תגלו ברשימה כי מישהו נוסף אוסף את הנושא שלכם? אם ברצונכם ליצור קשר עם מישהו מהחברים אנא פנו למערכת, ואנו נסייע לכם. במידה וברצונכם לעדכן את רשימת נושאי האיסוף שלכם, אנא פנו למזכיר האגודה.

אבוטבול שמעון, רחובות. אופניים.
אביב איתן, קדימה. שחמט, חיי ים.
אביטל יצחק, רמת מגשימים. בתי כנסת.
אדלר מרדכי, חיפה. אמנות, אמנים, אירופה.
אוברמן ג'וני, קיבוץ לביא. מתמטיקה, מדידה, השיטה המטרית, מפקד אוכלוסין.
און יצחק, רחובות. אינשטיין, כלילים, הסכסוך הישראלי – ערבי.
אופיר אורן, נשר.
אייל אלי, אילת. מחשבים, נמלי ים, אנרגיה.
אילון מיכאל, תל אביב.
אלתר עמוס, תל אביב. הדפסי רכב.
אפרת משה, אשדוד. ינשופים.
בורשטיין דורון, רחובות.
ביאלי משה, תל אביב. ציורי מערות וסלעים, התנ"ך באמנות.
בלום אברהם, ראשון לציון. חותמות ממקומות בעלי שם תנ"כי.
בן צבי משה, ראשון לציון. מטוארולוגיה, שנה גיאופיסית בינלאומית.
בר מתן, מבשרת ציון. בעלי חיים, ישראל.
ברזקין רומן, נהריה. תחבורה, אמנות, דינוזאורים.
ברלב רחל, תל אביב. סביבונים, ג'ירוסקופים, פופרות.
ברק יצחק, ראשון לציון. תולדות התעופה.
ברקוביץ' ליאון, טבריה.
ברש רן, גן יבנה.
גברעם אברהם, חולון.
גוזס מאיר, חיפה. אימפרסיוניסטים, ציפורים, פטריות, גשרים, פרסי נובל.
גרוס פרדריק, חולון. מוסיקה, אינשטיין.
גרניץ אלכסנדר, גדרה.
גרץ אדריאן, חיפה. ציור ופיסול, משחקים אולימפיים, חלל, הקטבים.
דברת רמי, הוד השרון. אתלטיקה.
דגני נמרוד, רמת גן. ברזים.
דואק פאולו, פתח תקוה. פלאי עולם, מכוניות מירוץ.
דוד יעקב, נס ציונה. פרחים, ישראל, הונגריה, פולין, רומניה.
דוידוב ישראל, גדרה.
דויטש ויקטור, תל מונד. דיסני, ציפורים, פרפרים.
הכט עמוס, נופית. תחבורה לא ממונעת.
הנדלמן משה, רעננה. אסטרונומיה, חלל, מוסיקה, מטוסים, רכבות, מכוניות, פילים.
ואלך יוסף, רחובות. תולדות הדואר בארץ ישראל.

וורגן שלמה, ראשון לציון. אולימפיאדות, ספורט.
ולינסקי אליהו, רחובות. בעלי חיים במים.
ומושר זלטקו, רחובות. שחמט, פרסי נובל.
ונגר משה, קרית חיים. אישם, פרחים, פרפרים, כלי תחבורה, בעלי חיים.
זהר חגי, אשקלון. קפה, שריון וטנקים, יין וענבים
זידנר מיכאל, מוצא עילית. בעלי חיים, פרחים, או"ם, ישראל
זילברמן מיכאל, קרית מוצקין. תקשורת, גלויות מירב.
זינשטיין אהרון, כרמיאל. שחמט, דגים.
זנד בניהו, רעות. ספורט, אמנות, ישראל, המזרח הרחוק.
זסלבסקי רות, חדרה. פולקלור – לבוש, כלים, כלי נגינה.
חרש יוסי, מיתר. מינרלים, גיאולוגיה.
טילמן יהושע, קרית מוצקין. אספרנטו.
טסל גדי, תל אביב. שחמט.
טרגץ דב, ירושלים. ציפורים.
יונג אשר, נהריה. מטוסים.
יניב טיבי, בת ים. חלל, אסטרונומיה, ITU.
יעקובוביץ' יצחק, ראשון לציון. ארכיאולוגיה, מיתולוגיה, קרמיקה, תנ"ך, מוצארט.
כהן ראול, אשקלון.
כהן שמואל, רמת השרון. הסכסוך הישראלי – ערבי.
כץ אבינועם, רמת השרון. משטרה.
כץ יוסף, פתח תקוה. מפות, עולם הים.
כרמי אשר, אשדוד. חלל, מפות, סחלבים, בעלי חיים.
לביא אריה, רמת גן. צילום.
לדור מנחם, הר אדר. מחשבים.
לוביאניקר יורם, תל אביב. שחמט, היסטוריה צבאית.
לוי ברברה, הר חלוץ.
לטה תמר, גבעת ברנר. טבע.
לסק דב, קרית אונו. יודאיקה, מבנים, אתרי הנצחה.
מאיר יהושע, סביון.
מגר יהושע, ראש פינה. חקלאות.
מובשובסקי ראובן, רעננה. בתי כנסת, משולשים.
מועלם אלי, ירושלים. קופים, מוצא האדם, מיתולוגיה, לאוס.
מי-רז יוחנן, ראשון לציון. בטיחות בעבודה.
מיכאלי משה, חדרה. צלב אדום, או"ם.
מילמן יצחק, מעלה אדומים.
מירב רון, חיפה.
מירון מאיר, ראשון לציון. חלל.
מליס אלון, רעננה. גיאולוגיה, פרה-היסטוריה, מפות, פולקלור, מסעות.
מלק בני, נתניה.
מנהיים נפתלי, הרצליה.
משיח אברהם, נס ציונה. פילים, יודאיקה.
נוי זהר, קרית אונו. קולנוע, כלבים.
ניצן ראובן, כרמיאל. בטהובן, מוסיקה, כלי נגינה, מוצארט, שנת המוסיקה באירופה.

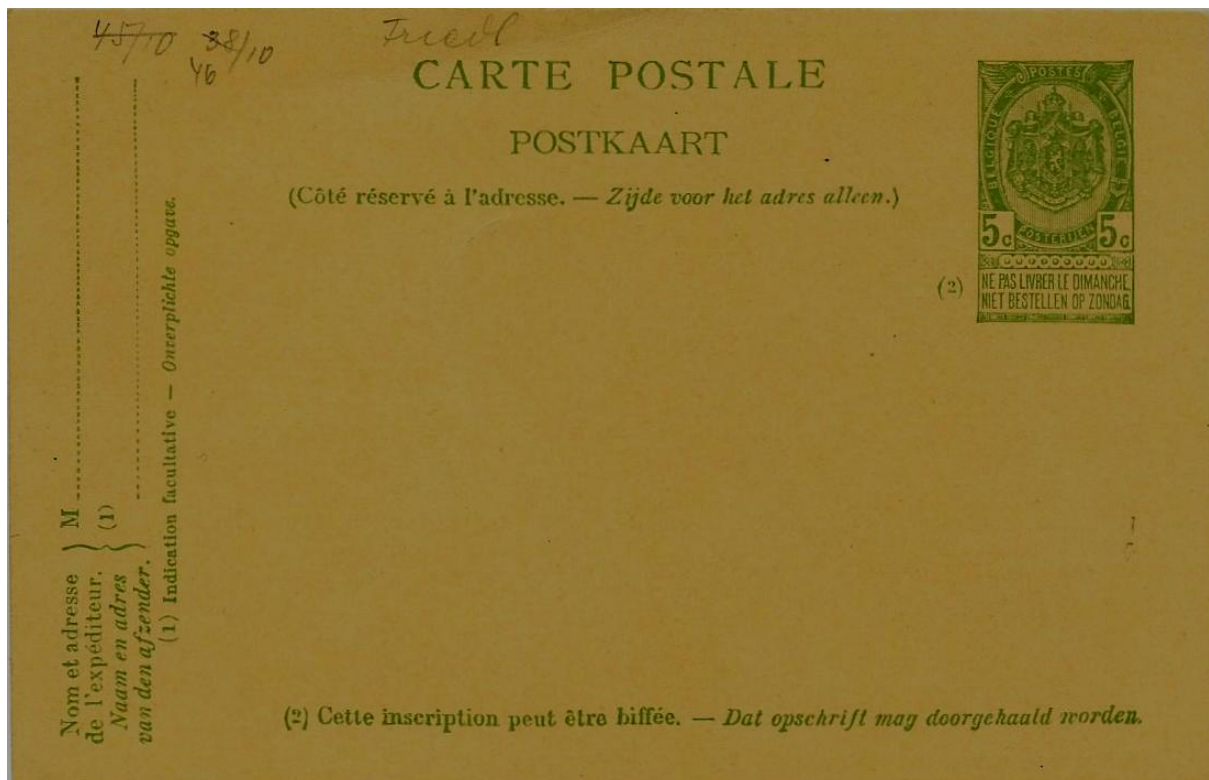
סטר דניאל, חיפה.
סייג יגאל, מעלות.
סמולר ליאון, פרדסיה. תנ"ך, יודאיקה.
עזריאלי עז, רעננה. חשמל, קק"ל.
פולג שבתאי, יובלים.
פורטנוי יצחק, נתניה. רופאים.
פייבל הדי, גדרה. צלב אדום.
פישר לורנס, רעננה. הסכסוך הישראלי – ערבי.
פפר שמעון, חולון.
פרוסט ישראל, קרית מוצקין. שחמט, סוסים, ספורט, פרפרים.
פרחי ניסים, כפר סבא. דגלים, רכבות, יובלות של ערי בירה, ארצות הצפון, הולנד.
פרי משה, תל אביב. קק"ל, דואר צבאי – ישראל.
פרידמן אריאל, ירושלים. טניס, אולימפיאדות.
פרנקל איליה, אשקלון. רכבות, חלל.
צוביק חנן, תל אביב.
קאופמן ניר, כפר סבא. (נוער)
קווה אהוד, כפר הרואה. יודאיקה, חתולים.
קוטון אבי, חיפה. כל העולם.
קורן הלל, באר יעקב.
קליר דב, הוד השרון.
קלמן משה, קיבוץ להב. קק"ל, אליזבת' השניה, פרפינים בבריטניה, ארצות הברית.
קנטר יורם, חיפה. פרחים, סכרת.
קסוטו אהרון, תל אביב.
קסירר מאיר, רמת גן. יודאיקה, טיסות בארץ ישראל.
קפנר משה, כפר מרדכי. ספורט.
קרדשנקו יורי, אשדוד. כלבים, גלויות מירב.
רוטברגר ברוך, קרת שמואל. שבעת המינים, שלום ואהבה, יונת השלום עם עלה זית.
רויטמן משה, כפר סבא. שחמט, התפרקות ברית המועצות, אולימפיאדות.
רון יוסף, הוד השרון. גרמניה הנאצית, אנטישמיות, אש"ף.
ריבלין טוביה, כפר סבא.
רימר משה, בת ים. צדפות, פנינים באמנות.
ריס פיליפ, אשדוד. נכים ושיקום, סמלים, או"ם.
רענן גדעון, טבעון. צוללות, אניות, מגדלורים, דגים.
רפופרט צבי, ירושלים. כימיה.
שוהם אריה, פתח תקוה. יהדות, שואה, מלחמת העולם II, רוסיה, גרמניה, ארה"ב.
שחורי נעמה, גבעתיים. מוסיקה, אמנות, פולקלור.
שחר אליעזר, חיפה. פינגווינים, אנטארקטיקה.
שטיין אריה, חדרה.
שטיינמץ חני, חיפה. בעלי חיים, יודאיקה, קולנוע, כדורסל, שחיה, הולוגרמה.
שיר אראל, רמת גן. בעלי חיים
שמידט דניאל, תל אביב. אמבולנסים, דם, צרעת, השומרוני הטוב, דאגה לחולים.
שפרון גל, מושב ניר גלים.
שפילברג יעקב, נתניה.

יום ראשון הגדול

המדור "הגדרה קולעת בול" בגליון 115 של נושאון הוקדש לבול משלוח יום א'. בולים מסוג זה בבליה כללו שובל, ובו איסור על משלוח דואר ביום הקדוש לנוצרים. לתושבי בליה הייתה אפשרות להסיר את השובל, ובכך לזכות בשירות מהיר יותר.

באוסף שלי יש דבר בולים מבליה, המגביל משלוח ביום א', ואני מציג אותו להלן להשלמת התמונה. ה"בול" המודפס כולל חלק תחתון ובו הכיתוב "לא להשתמש ביום ראשון".

מובן שבמקרה זה לא ניתן להסיר את השובל כדי לאפשר משלוח מוקדם. אז מה עשה מי שרצה להנות משירות מהיר? פשוט מאוד: קנה דברי בולים רגילים!

בברכה,

אחוס אלתר

שלם את דמי החבר לשנת 2016 עוד היום!